

**ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)
Кафедра гуманітарних
та соціально-економічних дисциплін**

**СУЧАСНА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА
ПІДГОТОВКА ВОЇНІВ: ТРАДИЦІЇ,
ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської щорічної
науково-практичної
конференції**

20 березня 2026 року

м. Одеса

ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)

**Кафедра гуманітарних
та соціально-економічних дисциплін**

**СУЧАСНА ОСВІТА
І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВОЇНІВ:
ТРАДИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали
II Всеукраїнської щорічної
науково-практичної конференції**

20 березня 2026 року

**м. Одеса
2026**

*Рекомендовано до друку та до поширення мережею Інтернет вченою радою Військової академії (м. Одеса)
протокол № 12 від 24 квітня 2026 року*

Голова конференції:

ОСТАПЧУК Т. – начальник кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, полковник, кандидат педагогічних наук.

Редактори матеріалів конференції:

МАЙДАНЮК С. – доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат економічних наук, доцент;

ГАМАНЮК Л. – старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор філософії.

Модератор конференції:

БІЛОНОЖКО Н. – викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, капітан.

Сучасна освіта і професійна підготовка воїнів: традиції, інновації та перспективи розвитку : матеріали II Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції 20 березня 2026 року. – Одеса : Військова академія (м. Одеса), 2026. – 237 с.

Збірник матеріалів II Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції присвячений актуальним проблемам розвитку сучасної освіти, зокрема професійної підготовки військових фахівців в умовах війни та трансформацій суспільства. У роботах учасників розглядаються питання цифровізації освіти, впровадження штучного інтелекту, інтеграції стандартів НАТО, розвитку лідерства, психологічної стійкості та вдосконалення освітніх методик. Матеріали відображають поєднання національних традицій і інноваційних підходів, спрямованих на підвищення якості військової освіти та формування компетентних і відповідальних офіцерів.

Тези доповідей, повідомлень та виступів надані в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за дотримання авторських прав, достовірність інформації, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології та інших відомостей.

© Військова академія (м. Одеса), 2026
© Кафедра ГСЕД, 2026

II Всеукраїнська щорічна науково-практична конференція

20 березня 2026 року

ОГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – ОСТАПЧУК Тарас, начальник кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, полковник, кандидат педагогічних наук.

Модератор – БЛОНОЖКО Наталія, викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, майор.

БІЛИЙ Денис, заступник начальника кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, полковник;

ГІБАЛО Олег, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, підполковник;

КУШКО Світлана, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, підполковник;

ЧЕРЕСЮК Світлана, викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, майор;

КАДІЄВСЬКА Ірина, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор філософських наук, професор;

СНІГУР Людмила, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор психологічних наук, професор;

ІВАНЧЕНКО Євгенія, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор;

БУЖИНА Ірина, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, доктор педагогічних наук, професор;

ВИСОЦЬКА Зоряна, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат філологічних наук, доцент;

КОВАЛЕНКО Алла, професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат філологічних наук, доцент;

САЄНКО Ірина, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

МАЙДАНЮК Сергій, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат економічних наук, доцент;

РАБОКОРОВКА Ганна, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат філософських наук, доцент;

СОКУР Наталія, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

ШАГОВА Олександра, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, кандидат педагогічних наук, доцент;

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ	7
Секція 1	
«Освіта в інформаційному суспільстві»	8
Khimenes Sapata Y., Rodionov O. Acquisition of English in the Modern World of Technologies: From First Sounds to Fluent Speech	9
Атаманюк З. Вища освіта як складова соціокультурного розвитку сучасного українського суспільства	11
Вакарчук А., Єрмаков М. Дидактичний потенціал та етичні детермінанти використання ШІ-інструментів у навчальному процесі з інформатичних дисциплін	13
Горліченко А. Етичні аспекти цифровізації педагогічного процесу	15
Горліченко М., Шевченко С., Буренкова К. Шляхи підвищення якості дистанційного навчання курсантів	17
Єрмакова С., Дубінська М. Цифрова резильєнтність освітнього середовища: психологічна підтримка взаємодії «викладач-студент»	19
Жиздюк Г. Гейміфікація у сучасному освітньому середовищі: когнітивні передумови та межі ефективного використання	21
Жиздюк Г. Дидактичний потенціал цифрових платформ у системі іншомовної підготовки майбутніх офіцерів: функціональний аналіз та педагогічні обмеження	23
Калашнікова О., Гапон І., Скоробрещук Д. Цифровізація освіти як чинник трансформації методики навчання англійської мови	25
Камельчук М., Висоцька З. Функціонування української мови в умовах воєнного протистояння	27
Карастан С. Роль сучасної освіти у формуванні цінностей праці та відповідальної зайнятості населення України	29
Коломеєць Д., Шагова О. Ключові компетентності офіцера відділу персоналу	31
Кужавський С., Шагова О. Діагностика навчальних досягнень з урахуванням впливу штучного інтелекту	33
Лисенко В., Білий Д. Проблеми та шляхи удосконалення використання інформаційно-аналітичної системи DELTA в підготовці майбутніх офіцерів логістів у ВВНЗ	35
Мельничук В., Висоцька З. Музика як зброя: трансформація української музичної культури в умовах повномасштабної війни	37
Нелипук Р., Висоцька З. Діаспорна мовна традиція як дзеркало українського мовного шляху: між консервацією та оновленням	39
Петухова Т., Єрмакова С. Еволюція плакатного мистецтва: від паперового постера до цифрового воєнного мему	41
Рабокоровка Г. Розвиток інтуїції як важлива складова сучасної військової освіти	43
Рибка Н. Освіта в умовах епістемічної кризи та кризи довіри	45
Савчук Д., Висоцька З. Особливості функціонування військової лексики в сучасній українській мові	47
Тюн Я., Єрмакова С. Психологічні чинники адаптації першокурсників до умов вищої освіти в умовах війни	49
Чабан Н. Формування креативної відповідальності підприємця в освітньому просторі інформаційного суспільства	51
Чересюк С., Барановський Д. Онлайн-освіта та її вплив на розвиток мовної компетенції	53

Української повстанської армії	
Снігур Л., Тодорова М. Актуальні питання кіберпсихології в процесі підготовки майбутніх офіцерів	153
Федчук М., Коваленко А. Особливості публічної комунікації головнокомандувача Олександра Сирського (на прикладі виступів та звернень)	155
Штельмах А., Костюшко І., Білоножко Н. Фізична підготовка як засіб психологічної адаптації військовослужбовців до бойового стресу	157

Секція 5

«Філософсько-педагогічні аспекти сучасної освіти» 160

Биков А., Єрмакова С. Стратегічні вектори цифрового переходу вищої освіти: від аналізу досвіду до подолання сучасних бар'єрів	161
Василенко О. Стратегія адаптації архітектурної освіти до умов воєнного стану: від виживання до формування архітектора майбутнього	163
Войнуш О., Іванченко Є., Білоножко Н. Філософсько-педагогічні домінанти розвитку освіти в умовах глобальних трансформацій	165
Гайдарли Я., Маслій О. Проблемно-орієнтоване навчання як засіб формування компетентностей майбутніх офіцерів логістичного забезпечення	167
Горбачов В., Єрмаков М. Персоналізація навчання за допомогою індивідуального менторства в програмуванні	169
Єрмакова С., Іванова О. Концепція персоналізованого навчання в умовах цифрової глобалізації	171
Зелений І., Ярмолевич О. Особистісно-орієнтований підхід в навчанні: роль проблемних завдань та рольових ігор у формуванні професійної компетентності курсантів	173
Іванова О., Єрмакова С. Освітня мобільність українських здобувачів освіти в умовах міграційних процесів	175
Іванченко Є., Воловник В., Кушко С. Роль гуманітарної підготовки у трансформаційних змінах освітнього простору ВВНЗ	177
Кадієвська І., Палій Л. Значення та роль філософії у розвитку сучасного суспільства	179
Кічка М., Єрмакова С. Інноваційний потенціал дистанційної освіти у підготовці конкурентоспроможних фахівців в умовах війни	181
Коваль Б., Білий Д. Релігія як інструмент ІПСО противника: релігієзнавчий підхід до протидії маніпулятивним впливам	183
Ландарь Р. Еволюція поглядів на інтелектуальне навчання майбутніх офіцерів-десантників у контексті зміни освітніх парадигм	185
Ландарь Р. Інтелектуальна компетентність та здатність до навчання: діалектика взаємозв'язку у військовій педагогіці	187
Ландарь Р. Педагогічні умови формування інтелектуальної адаптивності майбутніх офіцерів десантно-штурмових військ	189
Личко А., Іванова О. Психологічні аспекти адаптації молоді після повернення з-за кордону	191
Павлов Р. Історична ретроспектива як чинник формування світоглядної стійкості майбутніх фахівців в умовах воєнного стану	193
Пазиніч Ю. Психологічні аспекти робочого стресу в контексті організаційного розвитку	195
Пазиніч Ю. Стресостійкість як ресурс психологічного благополуччя особистості у воєнний час	197
Петінова О. Формування національної компетентності в умовах трансформацій сучасного світу: філософсько-освітній контекст	199
Савірьська Ю., Остапчук Т., Білоножко Н. Педагогічні засади формування	201

Петінова Оксана,

доктор філософських наук, професор,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», (м.Одеса)

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СУЧАСНОГО СВІТУ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ КОНТЕКСТ

Актуальність дослідження проблеми формування національної компетентності в умовах трансформацій сучасного світу зумовлена глибинними цивілізаційними, соціокультурними та політичними зрушеннями, що істотно змінюють способи конструювання ідентичності, механізми соціалізації та функціонування освітніх систем. Глобалізаційні процеси, цифровізація, гібридні війни, інформаційні маніпуляції та криза універсальних цінностей актуалізують питання збереження національної суб'єктності як на рівні держави, так і на рівні особистості. В умовах воєнного протистояння та постколоніального переосмислення історичного досвіду України освіта набуває статусу стратегічного інституту національної безпеки.

Філософія освіти концептуалізує національну компетентність як системну категорію, що забезпечує зв'язок між суб'єктністю особистості та колективною ідентичністю, актуалізуючи культурно-історичну пам'ять у процесі становлення у суспільстві. Так як ключовим агентом соціалізації є соціальний інститут освіти, то філософія освіти розробляє методологію для розробки стратегії розвитку освіти, аналізу освітнього контенту, педагогічних практик і політик. Наразі це важливе завдання в протистоянні глобальному гомогенізуванню через посилення національної специфіки без втрати універсальності. Філософія освіти є тим теоретичним фундаментом, який дозволяє осмислити національну компетентність не як технічний набір умінь, а як цілісний, системний, ціннісно-орієнтований конструкт, що забезпечує стійке національне самовизначення особистості в світі, що трансформується. Філософія освіти виконує ключову роль у теоретичному осмисленні, визначенні сутності, структури та функцій національної компетентності, надає поняттю «національна компетентність» смислової цілісності, розглядає її як не просто сукупність умінь чи знань, а як ціннісно-орієнтований феномен, що поєднує етику, онтологію, гносеологію та практику. Називаючи національну компетентність системною категорією, маємо на увазі, що вона охоплює різні виміри буття особистості – знання, досвід, емоції, переконання, дії; має міждисциплінарний характер (на перетині філософії, педагогіки, культурології, права, політології); формується в межах системи освіти, але реалізується в житті (громадянському, культурному, політичному); виступає ключовим механізмом збереження, передачі та відтворення національної ідентичності.

Будь-яка сформована компетентність включає в себе знання (факти, концепції, ідеї, теорії, що стосуються певної сфери діяльності); вміння (здатність застосовувати знання для виконання певних дій, вирішення завдань, розробки стратегій); навички (вміння, доведені до автоматизму, що дозволяють ефективно виконувати певні дії); досвід (практичний досвід, набутий у процесі діяльності, що сприяє вдосконаленню навичок та умінь); ціннісні орієнтації (особисті переконання, принципи, що визначають ставлення до діяльності та її результатів) та ставлення (психологічна установка, що визначає готовність до виконання певних дій, реагування на певні ситуації), які дозволяють людині успішно діяти у певній сфері. Національна компетентність, будучи інтегральною ключовою компетентністю, теж охоплює всі вказані елементи. Саме їхнє поєднання забезпечує здатність особистості успішно, відповідально та свідомо діяти в умовах національного буття, формуючи стійку ідентичність, патріотизм та готовність до національного служіння. Представимо національну компетентність у структурі сформованої компетентності (таблиця 1).

Таблиця 1. – Національна компетентність у структурі сформованої компетентності

Компонент	Зміст
Знання	Про історію та культуру України, її національні символи, мову, правові засади державності, геополітичні реалії; про видатних діячів, історичні події, тощо.
Вміння	Здатність використовувати національно орієнтовані знання у повсякденній комунікації, освітній, культурній, громадській діяльності; формулювати аргументи на користь національних цінностей.
Навички	Уміння діяти патріотично автоматизовано: поважати національні символи, українську мову застосовувати як мову щоденного вжитку, брати участь в громадських ініціативах, ритуалах пам'яті, дотримуватися традицій тощо.
Досвід	Практична участь у культурних, освітніх, волонтерських, громадянських ініціативах; досвід відстоювання українських інтересів у складних чи кризових ситуаціях (зокрема під час війни).
Ціннісні орієнтації	Пріоритет гідності, свободи, незалежності, історичної пам'яті, національного суверенітету; шанобливе ставлення до культурної спадщини; відданість демократичним засадам розвитку держави.
Ставлення	Відкрита і відповідальна установка щодо служіння своїй нації; готовність до дій, що спрямовані на захист і розвиток національного; вияв стійкості, солідарності, активної громадянської позиції.

Сформована національна компетентність виявляється також через декілька аспектів. *Культурологічний аспект* передбачає здатність особистості ідентифікувати себе через національну культурну спадщину, традиції, символічний зміст духовних надбань та мову як носіїв ідентичності. Однак в той же час цей аспект показує здатність до міжкультурної комунікації, що не знецінює власного, а навпаки посилює його у взаємодії зі світом. *Історико-герменевтичний аспект* акцентує увагу на інтерпретації історичних наративів, переосмисленні спотвореного колоніального спадку, відновленні історичної справедливості й наданні власному національному досвіду адекватної ціннісної ваги в освітньому процесі. Він важливий у контексті деколонізаційної педагогіки. *Ідентифікаційний аспект* проявляється через формування національної самосвідомості через усвідомлення себе як частини нації. Це процес охоплює як емоційно-психологічну, так і когнітивну сферу особистості, дозволяючи їй укорінитися в національному просторі без замикання від світу. *Етичний аспект* передбачає моральну відповідальність перед власним народом, турботу про спільне благо, здатність діяти на основі етичних норм, вироблених у національному культурному просторі. Йдеться про втілення цінностей честі, гідності, совісті, патріотизму у повсякденній поведінці. *Політичний аспект*: у сучасних умовах, коли освіта є інструментом національної безпеки, національна компетентність охоплює також розуміння політичних процесів, критичне мислення щодо інформаційного середовища, готовність захищати національні інтереси, не лише збройно, а й через участь у демократичних процесах.

Список використаних джерел:

1. Petinova O., Nesterova O. Philosophical Aspects of Critical Pedagogy of Paulo Freire in the Context of Students' Academic Integrity. *Studia Warmińskie*, 2024. № 61. pp. 139–156. DOI: 10.31648/sw.10790.
2. Petinova O., Tkachenko E. STEAM Education as a Tool for Shaping National Competence in Contemporary Ukrainian Society. *Studia Warmińskie*, 2025. № 62, pp. 93–122. DOI: <https://doi.org/10.31648/sw.11973>.

Наукове видання

**СУЧАСНА ОСВІТА І ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВОЇНІВ:
ТРАДИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Матеріали

**II Всеукраїнської щорічної науково-практичної конференції
20 березня 2026 року**

Відповідальні за випуск – Остапчук Т., Майданюк С., Гаманюк Л.